Konstitutionsutskottets betänkande

1976/77: 45

med anledning av propositionen 1976/77:63 med förslag till lag om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m. m.

I detta betänkande behandlas dels propositionen 1976/77:63, dels de med anledning av propositionen väckta motionerna 1976/77:1388 av herrar Svensson i Eskilstuna (s) och Elmstedt (c), 1976/77:1389 av herr Winberg (m) samt 1976/77:1413 av herr Boo m. fl. (c).

Propositionen

I propositionen framläggs förslag till ett mera enhetligt system för kungörande av i första hand myndighets beslut och andra åtgärder, när sådant tillkännagivande är särskilt föreskrivet i författning. Förslaget innebär, att en central kungörandelag införs med vissa allmänna bestämmelser om hur kungörandet skall gå till. Lagen avses komplettera vad som är föreskrivet på olika områden om när kungörande skall ske och skall således bli tillämplig när beslut eller annan åtgärd enligt föreskrift i lag eller annan författning skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar, ortstidning eller på myndighets anslagstavla. Däremot har vissa andra former för kungörande lämnats utanför, t. ex. tillkännagivande i specialpublikation. Kungörande i kyrka föreslås förbehållet inomkyrkliga meddelanden.

I fråga om kungörande i ortstidning innebär förslaget, att kungörelsen skall införas i alla lokala dagstidningar som har en spridning av någon betydenhet bland dem inom orten till vilka kungörelsen riktar sig. Regeln har utformats i anslutning till statsmakternas principiella ställningstagande år 1971 till information genom dagspressannonsering. "Spridning av någon betydenhet" anges i lagen föreligga när en lokal dagstidning kan beräknas vara spridd bland minst fem procent av hushållen i orten. Även när så stor spridning inte föreligger skall kungörande ändå ske i lokal dagstidning om den i viss kommun inom berört område kan beräknas ha en 50-procentig spridning bland hushållen. Begreppet dagstidning definieras i lagtexten sålunda att med dagstidning skall förstås allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär, som normalt utkommer med minst ett nummer varje vecka och som har en på vardagar i huvudsak abonnerad upplaga.

Som ett led för att effektivisera kungörandet föreslås vidare att den som kungör skall ha möjlighet att – utöver de i författningen föreskrivna obligatoriska formerna för kungörandet – använda någon eller några stödjande former. Det föreslås också att kungörelse vid behov skall få avfattas på annnat språk än svenska.

I åtskilliga författningar har till kungörande knutits rättsverkningar. Med

hänsyn härtill samt till att flera tillkännagivanden kan förekomma inte bara i samma eller olika former utan även vid olika tidpunkter har i lagen tagits in en bestämmelse som reglerar vid vilken tidpunkt kungörandet skall anses ha skett.

Lagen avses inte bli tillämplig om i annan författning meddelats bestämmelse om kungörande som avviker från lagens bestämmelser. Vidare undantas från tillämpningsområdet också kungörandet av författning. Sådant kungörande regleras numera i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar. Det föreslås dock, att författningskungörande som skall ske i ortstidning anpassas till den i propositionen föreslagna ortstidningsprincipen.

Den föreslagna lagen föranleder ändringar i ett flertal lagar på olika områden. Såväl lagen som följdändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1977.

Motionerna

I motionen 1388 av herr Svensson i Eskilstuna (s) och herr Elmstedt (c) yrkas att den s. k. totalitetsprincipen skall tillämpas även vid kungörelseannonsering och att således den i propositionen fastslagna begränsningen till tidningar med spridning till minst fem procent av hushållen i orten skall utgå och att också de lösnummerförsålda tidningarna skall omfattas av dagstidningsdefinitionen. Motionens hemställan innehåller förslag till en i enlighet härmed ändrad lydelse av 3 § i lagförslaget.

Vidare yrkas i motionen att riksdagen ger regeringen till känna att ortspressannonsering rörande uppgifter i handels- och föreningsregistren, som i propositionen föreslås slopad som obligatorisk form, även fortsättningsvis bör förekomma i viss begränsad omfattning.

Beträffande den i motionen först upptagna frågan framhålls, att propositionen genom de föreslagna begränsningarna i fråga om ortspressannonsering avvikit från statsmakternas principiella ställningstagande år 1971 till information genom dagspressannonsering. Enligt cirkuläret till statsmyndigheterna om information genom dagspressannonsering skall statlig myndighet eller annat statligt organ, som använder dagspressannonsering för information, avsedd att nå alla medborgare, annonsera i samtliga dagstidningar. Berör informationen endast medborgarna inom ett visst område skall annonsering ske i alla dagstidningar som har en spridning av någon betydenhet inom området, den s. k. totalitetsprincipen. Den praxis som enligt motionen har utvecklats innebär, att annonser införs i alla dagstidningar som sprids inom området. Denna princip är enligt motionen av väsentlig betydelse ur demokratisk synpunkt. Väsentlig samhällsinformation bör komma all medborgare till del och inte vara beroende av tidningsval.

Inte heller är det enligt motionen acceptabelt att utesluta den lösnummerförsålda kvällspressen från kungörelseannonsering. Särskilt pekas här

på att många människor läser enbart kvällspress och att nämnden för samhällsinformation (NSI) i sina rekommendationer för stödjande kungörelseannonsering i dagspress tillämpat samma princip för kvällstidningarna som för de i huvudsak abonnerade storstadsmorgontidningarna.

I fråga om handels- och föreningsregistren godtas i motionen den i propositionen föreslagna principen att obligatoriskt kungörande i ortstidning slopas. Behovet av att sprida information om viktigare förändringar i registren gör det dock enligt motionen nödvändigt att kungörelseannonseringen ersätts med andra informationsinsatser, t. ex. genom annonsering vid vissa tillfällen i ortspressen. Det kan enligt motionen överlämnas till nämnden för samhällsinformation att närmare utforma anvisningar härvidlag. Totalitetsprincipen bör därvid tillämpas och kostnaderna betalas av statsmedel för att inte belasta redan olönsamma register.

I motionen 1976/77:1389 av herr Winberg (m) yrkas, att riksdagen ändrar definitionen av dagstidning i 3 § lagförslaget så att den inte utesluter kvällspressen.

Enligt motionen kan man i sak acceptera, att kungörande inte skall ske i kvällspress och annonsblad. Det anses dock inte välbetänkt att definitionen av begreppet dagstidning i lagförslaget utesluter kvällspressen trots att den enligt sedvanligt språkbruk tillhör denna kategori. I motionen påpekas att definitionen inte heller överensstämmer med dagstidningsdefinitionen i förordningen (1976:336) om statligt stöd till dagstidningar. Det anses därför motiverat med en ändring av lagförslagets definition på så sätt att satsen "och som har en på vardagar i huvudsak abonnerad upplaga" utgår. Skulle kungörande i kvällstidningar inte anses erforderligt kan enligt motionen dessa uteslutas på annat sätt.

I motionen 1976/77:1413 av herr Boo m. fl. (c) yrkas, att den i propositionen föreslagna begränsningen beträffande ortspressannonseringen skall utgå samt framläggs förslag till ändrad lydelse av 3 § i lagförslaget i enlighet härmed.

Det framhålls i motionen, att lagförslagets 5- resp. 50-procentsregel innebär en inskränkning av den s. k. breda ortstidningsprincipen som förordats såväl i informationsutredningens betänkande Kungörelseannonsering (SOU 1969:7) som i en av justitiedepartementet företagen undersökning. Denna princip har också tillstyrkts av flera remissinstanser. Enligt motionen kan det med beaktande av kravet på allas rätt till information inte vara rimligt att utesluta de fådagarstidningar som inte har femprocentig spridning i orten. Principen att kungörelseannonsering skall ske i tidningar med spridning av någon betydenhet anses inte behöva innebära att annonsering skall ske i alla lokala dagstidningar, utan det får enligt motionen ankomma på resp. myndighet att pröva vilka begränsningar som kan ske i annonsering utan att man gör avkall på principen om allas rätt till samhällsinformation.

Kungörande i ortstidning

Kungörandelagen föreslås bli tillämplig när enligt föreskrift i författning beslut eller annan åtgärd skall kungöras av myndighet i Post- och Inrikes Tidningar, i ortstidning eller på myndighets anslagstavla. Lagens bestämmelser skall komplettera kungörandeföreskrifter i andra författningar. Avvikande bestämmelser i andra författningar skall gälla framför kungörandelagens bestämmelser. Lagförslaget bygger på ett system enligt vilket mottagarna av kungörelse indelas i målgrupper. Enligt lagförslaget skall ortstidning användas för lokala målgrupper, Post- och Inrikes Tidningar för nationella målgrupper samt både ortstidning och Post- och Inrikes Tidningar för blandade målgrupper. Bestämmelser om i vilka fall kungörande skall ske och vilken form som skall användas ges inte i kungörandelagen utan i de lagar och andra författningar där krav på kungörande ställs upp. Föreskrift i sådan författning om ett beslut eller någon annan åtgärd skall kungöras i t. ex. ortstidning medför således att kungörandelagens bestämmelser om vilka lokala dagstidningar som skall användas blir tillämpliga, liksom bestämmelserna om bl. a. stödjande kungörande och vid vilken tidpunkt kungörandet skall anses ha skett.

Propositionen har föregåtts av en inom justitiedepartementet upprättad promemoria (Ds Ju 1974:2). Enligt promemorieförslaget skulle annonsering i ortstidning användas som normalform för lokalt/regionalt kungörande som riktade sig till lokala eller blandade målgrupper. I fråga om annonseringens bredd föreslogs i nära anslutning till statsmakternas principiella ställningstagande 1971 om vissa allmänna riktlinjer för förbättrad samhällsinformation (prop. 1971:56, FiU 1971:23, SFS 1971:507) att annonsering skulle ske i samtliga lokala dagstidningar, som hade en spridning av någon betydenhet bland dem till vilken kungörelsen riktade sig (den breda principen). Med dagstidning menades härvid tidning som var inriktad på reguljär dagsaktuell nyhetsförmedling, och/eller opinionsbildning och utkom med minst ett nummer i veckan. Promemorian gav ingen närmare bestämning på vad som vid kungörandet skulle avses med "spridning av någon betydenhet".

Vid remissbehandlingen av promemorian godtog samtliga remissinstanser att kungörande beträffande lokala och blandade målgrupper obligatoriskt skulle ske i ortstidning. Däremot var meningarna delade i fråga om hur långt man skulle tillämpa denna breda princip. Några remissinstanser, bl. a. NSI, menade att man för att nå bättre effektivitet och undvika tolkningsproblem borde gå längre än förslaget och annonsera i varje tidning som hade någon spridning över huvud. Man borde sålunda enligt dessa remissinstanser tillämpa samma totalitetsprincip som för det allmänna samhällsinformativa området. Å andra sidan ifrågasatte vissa remissorgan, t. ex. riksrevisionsverket (RRV) och Stockholms tingsrätt, om en annonsering enligt den breda principen verkligen skulle ge ökad effektivitet. Några remissinstanser, däribland justitiekanslern (JK) och ett antal domstolar, förordade,

att myndigheter och andra skulle ges större möjligheter att från fall till fall avgöra annonseringens omfattning. Härvid pekades bl. a. på kungörandekostnadens storlek i förhållande till frågans betydelse. JK nämnde som exempel på fall där begränsad annonsering kunde te sig befogad information till banker, advokater, affärsföretag och liknande grupper.

Föredragande statsrådet konstaterar, att huvudintresset riktar sig mot frågan om i vilken utsträckning dagspressen skall användas för kungörande som i första hand riktar sig till geografiskt något så när avgränsbara mottagare, dvs. lokala och blandade målgrupper. Härvid slås till en början fast, att frågan i vad mån dagspressannonsering över huvud skall användas för kungörande måste bedömas för varje situation för sig. Kungörelseannonsering är, framhålls det, inte att se som en form av presstöd, utan det är informationens effektivitet som bör vara vägledande.

Propositionen delar in dagstidningarna i tre huvudgrupper med avseende på spridningsformen: sådana som helt eller till övervägande del sprids 1) efter prenumeration 2) genom lösnummerförsäljning (framför allt kvällspressen) samt 3) sådana som sprids utan eller till obetydlig kostnad för mottagaren (vissa annonsblad).

Beträffande kvällspressen anförs det, att denna i sin lokala bevakning inte har ambitioner att täcka hela fältet av nyhetsförmedling och att tidningar inom denna grupp endast i begränsad utsträckning anlitas som enda lokala nyhets- och opinionsorgan. Denna grupp bör därför lämnas utanför det dagstidningsbegrepp som kungörandelagen bör utgå från.

Med hänsyn till annonsbladens innehåll anses ett kungörande i dessa inte innebära någon egentlig ökning av den lokala eller regionala spridning som sker genom prenumererade tidningar. Annonsbladen bör därför enligt propositionen lämnas utanför kungörandelagens dagstidningsbegrepp.

Slutligen anses kungörande inte böra ske i storstadstidningar annat än inom deras lokala spridningsområden.

Mot bakgrund av det anförda kommer föredragande statsrådet fram till att kungörandelagens dagstidningsbegrepp bör utformas så att det utesluter kvällstidningar och annonsblad samt storstadstidningar utanför deras lokala spridningsområde. Kungörande bör därför ske i lokal ortstidning, som har en i huvudsak abonnerad upplaga. Lagtekniskt bör frågan lösas så att i 3 § första stycket föreskrivs att kungörelse skall införas i alla lokala dagstidningar som har en spridning av någon betydenhet bland dem som kungörelsen riktar sig till. Bestämmelsens tredje stycke innehåller en definition av begreppet dagstidning. Enligt denna förstås med dagstidning allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär, som normalt utkommer med minst ett nummer i veckan och som har en på vardagar i huvudsak abonnerad upplaga.

Som påtalas i motionen 1389 definieras dagstidning inte på samma sätt i föreliggande lagförslag som i förordningen (1976:336) om statligt stöd till dagstidningar. Enligt 4 § denna förordning förstås med dagstidning allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär, som normalt utkommer med minst ett

nummer varje vecka, vars text i huvudsak är skriven på svenska och som i huvudsak distribueras inom landet.

Beträffande omfattningen av kungörandeannonsering i de lokala dagstidningarna bör man enligt propositionen söka säkerställa en spridningseffekt som inte bara ligger i linje med den ambitionsnivå som man har för allmän samhällsinformation utan också är godtagbar från kostnadssynpunkt. Detta anses tala för att man vid kungörande bör välja en något lägre nivå än den totalitetsprincip som tillämpas i fråga om allmän samhällsinformation. Det betonas dock att någon större skillnad inte bör göras.

Här kan inskjutas, att de ekonomiska verkningarna av ett utökat kungörande på regeringens uppdrag har undersökts av riksrevisionsverket (RRV). Denna undersökning berörs närmare i det följande.

Föredragande statsrådet anför vidare:

Att begränsa kungörandet till ett visst antal tidningar, t. ex. två eller tre, är inte förenligt med reformens syften. Detta skulle också med hänsyn till pressens ojämna utbredning i landet ge högst varierande spridningseffekter i skilda landsändar. En lösning bör i stället sökas med ledning av tidningarnas spridningstal. Självfallet skall på kungörandets område spridningen bedömas i förhållande till målgruppen i varje särskilt fall av kungörande. I flertalet fall torde emellertid en geografisk avgränsning av målgruppen vara den enda möjliga. Det är därför naturligt att till grund för en allmän bedömning av den önskvärda spridningsnivån lägga tillgänglig tidningsstatistik, vilken är baserad på spridning inom geografiska enheter.

Den redovisning av spridningstal (antal vardagsexemplar per 100 hushåll inom län resp. kommun) och annonskostnader (kr/spaltmilimeter) som innefattas i RRV:s kostnadsundersökning tyder på att en rätt god spridningseffekt uppnås redan vid spridningstalet 10 per 100 hushåll. En förskjutning av nivån till spridningstalet 5 per 100 hushåll motsvarar emellertid en avsevärt förbättrad spridning till förhållandevis blygsam ökning av kostnaderna. Jag förordar att man väljer denna senare nivå som norm för hur pass bred ortstidningsannonseringen skall vara. Denna norm bör skrivas in i kungörandelagen.

Man kan inte bortse från att en norm av nu förordat slag någon gång kan leda till oönskade resultat. Vid kungörande som riktar sig till regionalt avgränsade målgrupper kan förekomma att tidning med angiven spridning inom ett helt län över huvud taget inte sprids i viss del av länet, där i stället annan tidning har mycket stor läsekrets men inte når upp till den angivna nivån för länet i dess helhet. För att nå den eftersträvade spridningseffekten inom ett större område bör därför tas hänsyn också till tidningar med det slags lokala dominans som jag nu har nämnt. Femprocentregeln bör med andra ord kompletteras med en bestämmelse som tar sikte på sådana fall. Den kan lämpligen inriktas på de undantagsfall då lokal dagstidning kan beräknas vara spridd till minst 50 % av hushållen i viss kommun men ha lägre spridningstal än 5 % i den större region som kungörandet avser.

I syfte att göra kungörandet mer effektivt föreslås i lagen en regel om stödjande kungörande. Regeln är utformad som en rekommendation att kungöra även i annan form eller i större utsträckning än som föreskrivs

i den aktuella författningen. Som förutsättning för ett stödjande kungörande gäller att det skall främja syftet med tillkännagivandet och att den sammanlagda kostnaden inte får bli större än som är försvarligt med hänsyn till det intresse som skall tillgodoses genom kungörandet. I propositionen betonas att tillämpning av regeln om stödjande kungörande är av stor betydelse för kungörandets effektivitet och inte bör underlåtas utan starka skäl.

I propositionen nämns att alla tillgängliga spridningsformer kan komma till användning för stödjande kungörande men att i praktiken de mera vanliga formerna torde bli aktuella. Det erinras också om att regeln om stödjande kungörande innebär bl. a. att ett ortstidningskungörande, som följer av föreskrift i lag eller annan författning, kan kompletteras med stödjande kungörande i sådana lokala dagstidningar som på grund av otillräcklig spridning faller utanför den föreslagna ortstidningsregeln.

Kostnader för kungörande

Med anledning av vissa uttalanden under remissbehandlingen av justitiedepartementets promemoria fick RRV, som tidigare har nämnts, regeringens uppdrag att undersöka de ekonomiska verkningarna av förslaget. Bland de områden som undersöktes var kungörande av äktenskapsförord som innefattar gåva. Kostnader för denna kungörandeform betalas av den enskilde. Enligt beräkningarna är de nuvarande totala årskostnaderna för dagstidningskungörandet i dessa ärenden för tingsrätterna under Svea hovrätt samt Malmö och Göteborgs tingsrätter 81 000 kronor. Kostnadsökningen beräknas till 290 000 kronor vid tillämpning av totalitetsprincipen och till 190 000 vid användande av 5 %-gränsen. Motsvarande kostnad för kungörande av beslut om försättande i konkurs beräknas till 480 000, 1 522 000 resp. 997 000 kronor. Vid ordinär konkurs betalas kungörandekostnaderna av konkursboet och vid s. k. fattigkonkurs av sökanden (dvs. ofta statsverket).

I propositionen anför departementschefen i huvudsak följande i kostnadsfrågan:

De ekonomiska konsekvenserna för staten och enskilda av en vidgad kungörelseannonsering i enlighet med det föreliggande förslaget har på regeringens uppdrag undersökts av RRV. Resultatet har redovisats i en av RRV i december 1975 upprättad skrivelse Effektivare kungörande – ekonomiska verkningar jämte en därvid fogad promemoria i ämnet. Promemorian innehåller dels en redovisning av dagspressens spridningstal samt annonskostnader läns- och kommunvis på basis av uppgifter från Tidningsstatistik AB, dels RRV:s beräkningar av förslagets ekonomiska effekter såvitt gäller (obligatorisk) dagspressannonsering på vissa viktigare sakområden, nämligen kungörande i fråga om äktenskapsförord, konkurs, ansökan i vattenmål, miljöskyddsärenden, aktiebolags-, handels- och föreningsregistren, tillstånd till utskänkning av öl eller rusdrycker, trafiktillstånd, exekutiv försäljning av fastighet, flyttning av fordon, äganderättsutredning och tjän-

stetillsättning. Av tidningsstatistiken kan utläsas att kostnadseffekterna av förslaget varierar betydligt mellan olika delar av landet (se vidare avsnitt 5).

Som har framhållits redan i departementspromemorian är det förenat med vissa svårigheter att göra exakta beräkningar av reformens ekonomiska konsekvenser. Intresset knyter sig visserligen främst till dagspressannonseringen. Med hänsyn till att reformen berör i princip alla kungörandesituationer skulle emellertid en fullständig redovisning av kostnadseffekterna kräva en mycket tidsödande och kostsam genomgång. Enligt min mening ger det av RRV framlagda materialet i förening med övrig utredning goda hållpunkter för ett ställningstagande till förslagets ekonomiska verkningar. Det bör dock påpekas att RRV:s material inte innehåller någon beräkning av kostnadseffekterna av det stödjande kungörandet.

Föreliggande utredning tyder närmast på att ett genomförande av de av mig förordade principerna för obligatoriskt och stödjande kungörande medför viss ökning av kostnaderna för enskilda. En sådan effekt synes oundviklig, om man inte från reformen undantar viktiga områden där den breda principen annars skulle slå igenom, t. ex. kungörande av äktenskapsförord och boskillnadsansökningar. Det skulle dock te sig inkonsekvent att undanta fall av dessa slag enbart under hänvisning till att det ytterst ankommer på enskild att stå för kungörandekostnaden. Till följd av lokala variationer i tidningsspridningen kan visserligen uppkomma en del skillnader i kostnadshänseende. Dessa skillnader torde dock inte bli av sådan omfattning att det kan anses påkallat med särskilda åtgärder för att minska dem. Jag vill i sammanhanget erinra om den möjlighet till ersättning för kungörandekostnad som står till buds för den som får allmän rättshjälp, se 9 § andra stycket 6 rättshjälpslagen (1972:429). Det bör även framhållas att huvuddelen av de kungörandesituationer där enskilds kostnadsansvar aktualiseras inte rör enskilda medborgare som privatpersoner utan dem som driver någon form av rörelse, framför allt genom bolag eller förening.

Förslaget synes inte behöva leda till ökat kostnadsansvar för staten. Detta hänger främst samman med vad som har förordats beträffande borttagande av ortstidning som obligatorisk kungörandeform i fråga om registrering av uppgifter om juridiska personer (se bilaga 1 under 6.4.2). Som jag skall återkomma till i det följande ansluter jag mig till promemorians ståndpunkt i denna del. Förslagets kostnadseffekter i övrigt torde bli av begränsad räckvidd för den statliga sektorns del. Detta beror inte minst på att vissa statliga myndigheter redan i dag tillämpar den breda principen beträffande ortstidningsannonsering.

Beträffande utformningen av kungörelseannonser anförs i propositionen (s. 161) följande:

Innehållet i en kungörelse bestäms primärt av vad som är föreskrivet i den författning där kungörande är påbjudet. För ett effektivt kungörande till rimligt kostnad är det av stor vikt att det föreskrivna innehållet utformas så kortfattat och lätt tillgängligt som möjligt. Det finns därför ett stort utrymme för vägledande anvisningar om språklig utformning och redigering. I åtskilliga fall torde centralt utarbetade formulär till kungörelser kunna vara av värde. En begränsning av kostnaderna för tidningskungörande kan också visa sig möjlig genom att kungörelser i samma publikation förs samman till en gemensam annons.

Utskottet har vidare till belysning av kostnadsfrågorna, tagit del av för-

nyade utredningar, företagna inom justitiedepartementet, RRV och NSI samt hört en företrädare för NSI.

Handels- och föreningsregister

Juridisk person kan i allmänhet förvärva rättigheter eller skyldigheter först när den är registrerad. Också enskild näringsidkare och enkelt bolag kan registreras. Enkelt bolag blir genom registrering handelsbolag. Vid den inledande registreringen införs i registret vissa allmänt identifierande uppgifter om den registrerade. Mest betydelsefulla är sådana uppgifter som rör firma, behöriga ställföreträdare och verksamhetens art samt ekonomiska förhållanden. Sker ändring i registrerad uppgift skall den nya uppgiften föras in i registret. Som regel gäller att registreringsmyndighet skall kungöra varje införing i eller avförande ur register i tidning. Uppgifter ur samtliga register kungörs f. n. i Post- och Inrikes Tidningar. Uppgifter ur register för ekonomiska föreningar, sparbanksregistret, jordbrukskassaregistret, sambruksföreningsregistret och handelsregister kungörs också i ortstidning. Valet av ortstidning är reglerat på olika sätt för olika register.

I propositionen föreslås som enhetlig lösning för hela det aktuella lagstiftningsområdet, att kungörande i ortstidning slopas och att kungörande i Post- och Inrikes Tidningar begränsas till vissa registrerade uppgifter, i huvudsak av ekonomisk natur, t. ex. om aktiekapitalets storlek.

Föredragande statsrådet anför som motivering för de ändrade reglerna bl. a. följande:

Remissutfallet ger enligt min mening stöd för att kungörande enligt förslaget skulle ge tillfredsställande möjlighet till information för den målgrupp till vilken kungörandet i de nu aktuella fallen i första hand vänder sig. Självfallet kan registrerad uppgift, vid sidan om det ekonomiskt betingade intresse som främst kännetecknar målgruppen, även vara av mera allmänt intresse, t. ex. för belysande av utvecklingen inom näringsliv och arbetsmarknad lokalt och regionalt. Också ett intresse av denna art skulle emellertid enligt min mening bli tillgodosett genom kungörande i enlighet med förslaget. I en sådan vidare intressentgrupp kan förväntas finnas en viss grad av informationssökande aktivitet, som kan inriktas på Post- och Inrikes Tidningar i dess planerade, mer lättillgängliga utformning. Uppgifter av utpräglat allmänt intresse torde f. ö. vara garanterade spridning som nyhetsmaterial i dagspressen. Post- och Inrikes Tidningar är väl lämpad som upplysningskälla för dagspressens sekundärinformation. Jag ansluter mig därför till promemorians av flertalet remissinstanser godtagna bedömning att ett obligatoriskt ortstidningskungörande härutöver inte skulle tillföra kungörandet en mot kostnaden svarande ökad effektivitet. Genom kungörandelagens allmänna regel om stödjande kungörande finns emellertid möjlighet för registermyndighet att i en utsträckning, som bedöms ekonomiskt rimlig, sörja för lokal/regional spridning av registeruppgift i ortstidning.

Lagutskottet har avgivit yttrande i denna del – se bil. 2.

Övriga frågor

Förslaget till kungörandelag föranleder ändringar i 67 lagar. De aktuella kungörandebestämmelserna har gåtts igenom för att de bättre skall stämma överens med det föreslagna nya systemet för ett mer enhetligt och effektivt kungörande. Bestämmelserna har vidare anknutits till kungörandelagens terminologi. Sålunda ändras orden "allmänna tidningar" till "Post- och inrikestidningar" och "tidning inom orten" till "ortstidning". Lagförslagen berör bl. a. justitieutskottets, lagutskottets, trafikutskottets, jordbruksutskottets och näringsutskottets kompetensområden. Dessa har beretts tillfälle att yttra sig. Som framgår av det föregående lag lagutskottet inkommit med yttrande över ändringarna i lagen (1951:308) om ekonomiska föreningar m. fl. Övriga utskott har inte yttrat sig.

Utskottet

Under senare år har frågan om att på effektivast möjliga sätt nå ut till allmänheten med information rörande statsmyndigheternas beslut och andra åtgärder i hög grad varit föremål för uppmärksamhet. Ett viktigt steg för att förbättra informationen togs genom statsmakternas beslut 1971 angående vissa allmänna riktlinjer för en förbättrad samhällsinformation (prop. 1971:56, FiU 1971:23), varigenom fastslogs att information rörande rättigheter och skyldigheter som var avsedd att nå alla medborgare skulle föras fram genom en allmän och enhetlig dagspressannonsering. Samma syfte har den år 1976 antagna lagen om kungörande av lagar och andra författningar. Genom denna har skapats ett enhetligt system för det officiella tillkännagivandet av författningar av huvudsaklig innebörd att alla författningar i princip bör kungöras genom att tas in i en författningssamling.

Också nu förevarande proposition är att se som ett led i strävandet efter en förbättrad samhällsinformation samtidigt som avsikten är att göra kungörandereglerna mera enhetliga. Från dessa utgångspunkter är enligt utskottets mening förslaget att se som en väsentlig förbättring i förhållande till vad som nu gäller.

Motionerna 1388 av herr Svensson i Eskilstuna (s) och herr Elmstedt (c) samt motionen 1413 av herr Boo m. fl. (c) vänder sig mot propositionens förslag att ortspressannonsering i princip skall begränsas till tidningar som har minst femprocentig spridning bland hushållen inom den ort kungörandet avser. Enligt förstnämnda motion bör annonsering ske i all ortspress, således även kvällspress inom sitt lokala utgivningsområde, som har spridning bland dem inom orten till vilka kungörelsen riktar sig. Enligt motionen 1413 bör kungörelse i ortstidning införas i alla lokala dagstidningar med spridning av någon betydenhet bland dem inom orten till vilka kungörelsen riktar sig. Genom att i dagstidningsdefinitionen endast inbegrips tidningar som har en på vardagar i huvudsak abonnerad upplaga undantar motionen kvällstidningarna.

Som framhålls i motionerna är det angeläget att alla människor får del av samhällsinformation oberoende av tidningsval. Detta är grundtanken i 1971 års principuttalande i ämnet. I detta sammanhang gav regeringen också uttryck för uppfattningen att kungörelseannonsering borde ske i samtliga ortstidningar med spridning av någon betydenhet. Samma ståndpunkt intogs i den promemoria som låg till grund för förevarande proposition.

Förslaget i propositionen, att man med dagstidning, som har en spridning av någon betydenhet, skall avse tidningar med minst femprocentig spridning bland hushållen inom orten eller minst femtioprocentig spridning inom viss kommun inom området är en nyhet i förhållande till tidigare förslag. Enligt vad som uttalas i propositionen är avsikten inte att gå ifrån 1971 års principuttalande utan endast att säkerställa en spridningseffekt som inte bara ligger i linje med den eftersträvade ambitionsnivån utan också är godtagbar från kostnadssynpunkt. Detta motiverar att ambitionsnivån sätts något lägre än vid allmän samhällsinformation.

Utskottet har tagit del av ett omfattande material rörande kostnadskonsekvenserna vid propositionens förslag i förhållande till de förslag som läggs fram i motionerna. Till följd av stora lokala variationer i tidningsspridningen uppkommer med såväl propositionens förslag som motionsförslagen betydande skillnader i kostnadshänseende. Främst är det i storstadsområdena som kostnaderna för enskilda kan bli höga.

Enligt utskottets mening är det från informationssynpunkt önskvärt med en bredare ortspressannonsering än som föreslås i propositionen. Genomförandet av en sådan skulle emellertid med nuvarande kostnadssystem få till effekt att enskilda drabbades av ytterligare väsentliga kostnadsökningar. Utskottet anser det därför erforderligt att frågan i sin helhet ånyo ses över, varvid särskilt bör övervägas dels en utvidgning av ortspressannonseringen enligt den s. k. totalitetsprincipen, dels om någon form av taxesättning kan införas i syfte att skapa ett för hela landet enhetligt system och dels vilka möjligheter som finns att förkorta kungörelsetexterna. I avvaktan härpå är utskottet berett att acceptera propositionens förslag. Utredningsarbetet bör bedrivas så att proposition skyndsamt kan föreläggas riksdagen.

Med den vikt utskottet tillmäter informationsaspekten vill utskottet framhålla angelägenheten av att myndigheterna med informationsbehovet som utgångspunkt från fall till fall prövar om stödjande kungörande skall ske i ortstidning med lägre spridning än det föreskrivna.

Med det anförda anser utskottet motionen 1388, yrkandet 1, och motionen 1413 besvarade.

Motionen 1388 innehåller vidare ett yrkande om viss information i ortspress om kungörelser rörande handels- och föreningsregister m. m.

Lagutskottet har yttrat sig över motionen i denna del (*bilaga 2* till betänkandet) och därvid förklarat sig inte motsätta sig förslaget att slopa den obligatoriska ortstidningsannonseringen i dessa fall. Lagutskottet framhåller

därvid att ifrågavarande kungörelseannonsering i första hand riktar sig till personer vilkas ekonomiska intresse berörs av förslaget och som därför kan bedömas vara så aktiva att de tar del av Post- och Inrikes Tidningar. Lagutskottet understryker dock det stora intresse från lokalt håll som ägnas ortspressannonseringen av vissa registeruppgifter. Hos denna intressegrupp kan man enligt lagutskottet inte förvänta sådan aktivitet att man realistiskt kan räkna med ett stort intresse för kungörelserna i Post- och Inrikes Tidningar. Lagutskottet understryker därför vikten av att registermyndigheterna i dessa fall utnyttjar möjligheterna att genom stödjande kungörande i ortstidning sprida registeruppgifter som kan bedömas ha lokalt och regionalt intresse. Stödjande kungörande bör enligt lagutskottet också kunna ske i de fall där f. n. någon ortstidningsannonsering inte förekommer, t. ex. när det gäller uppgifter om aktiebolag, vars verksamhet har lokal karaktär. Lagutskottet förordar liksom motionärerna att nämnden för samhällsinformation får utforma anvisningar även för ortstidningsannonsering av registeruppgifter.

Utskottet instämmer i lagutskottets synpunkter om lämpligheten av stödjande kungörande av registeruppgifter som har lokalt eller regionalt intresse. Denna möjlighet erbjuds i princip även med propositionens förslag.

I motionen 1388 föreslås vidare att statsverket bör svara för kostnaderna för sådan informativ annonsering av registeruppgifter. Utan att ta ställning i sak anser utskottet det lämpligt att även denna fråga övervägs i samband med det utredningsarbete som utskottet nyss förordat.

Med det anförda får motionen 1388, yrkandet 2, anses besvarad.

I motionen 1389 av herr Winberg (m) yrkas en ändring av dagstidningsdefinitionen i 3 § tredje stycket förslaget till kungörandelag av innebörd att regeln skall utformas på samma sätt som motsvarande definition i förordningen (1976:336) om statligt stöd till dagstidningar. Anses kungörande inte erforderligt i kvällstidningar, kan stadgandet kompletteras med en regel härom.

Utskottets ställningstagande i det föregående innebär ett godtagande av propositionens förslag i avvaktan på ytterligare utredning, varvid bl. a. en utvidgning av ortspressannonseringen enligt den s. k. totalitetsprincipen bör övervägas. Detta innefattar givetvis även frågan om definitionen av dagstidningsbegreppet. Utskottet finner därför inte skäl att nu förorda en ändring av det slag som yrkas i motionen. Med det anförda får motionen anses besvarad.

Utskottet tillstyrker vidare med de undantag som följer nedan de av kungörandelagen föranledda följdändringarna med vissa tekniska justeringar som har sin grund i den tid som förflutit mellan propositionsavlämnandet och riksdagens ställningstagande. Ändringarna framgår av *bilaga 1* till detta betänkande.

Reformen bör på grund av att riksdagsbeslut kan väntas först i slutet av maj och med hänsyn till det förarbete som är nödvändigt för att sprida

erforderlig information till myndigheter m. fl. inte träda i kraft förrän den 1 januari 1978. Lagen om ändring i rusdrycksförsäljningslagen (1954:521) och lagen om ändring i ölförsäljningslagen (1961:159) – i propositionen upptagna under nr 40 och 41 – skall upphöra att gälla från den 1 januari 1978 (prop. 1976/77:108, SkU 1976/77:40, rskr 1976/77:231) skall följaktligen inte ändras i förevarande sammanhang.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1a) med anledning av propositionen 1976/77:63 antar de i bilaga 1 intagna lagförslagen

b) med bifall till propositionen 1976/77:63 antar övriga där framlagda lagförslag utom de under 40 och 41 upptagna med den ändringen att ikraftträdandet i samtliga fall sätts till den 1 januari 1978.

c) hos regeringen hemställer om utredning i enlighet med vad utskottet anfört samt förklarar motionerna 1976/77:1388, 1976/77:1389 och 1976/77:1413 besvarade härmed samt

2. bemyndigar regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva avgifter för täckande av kungörelsekostnaderna.

Stockholm den 10 maj 1977

På konstitutionsutskottets vägnar
KARL BOO

Närvarande: herrar Boo (c), Johansson i Trollhättan (s), Björck i Nässjö (m), Mossberg (s), Fiskesjö (c), Lindahl i Hamburgsund (fp), Svensson i Eskilstuna (s), Nordin (c), Karlsson i Malung (s), Schött (m), Kindbom* (c), fru Hammarbacken (c), fröken Nilsson (s), fru Stålberg (s) och herr Sörenson* (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

11 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1938:159) om avlösning av avgälder från de till skatte försålda så kallade halländska kyrkohemmanen

Härigenom föreskrives att 7 § lagen (1938:159) om avlösning av avgälder från de till skatte försålda så kallade halländska kyrkohemmanen[1] skall upphöra att gälla vid utgången av december 1977[2].

[1] Senaste lydelse av 7 § 1968:283.
[2] Enligt propositionens förslag vid utgången av juni 1977.

20 Förslag till
Lag om ändring i förordningen (1845:50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Härigenom föreskrives att rubriken till förordningen (1845:50 s. 1) i avseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva, samt 1 och 2 §§ förordningen skall ha nedan angivna lydelse.

Lag om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva

Nuvarande lydelse

1 §[1] Vill den, som tillhandlar sig lösören och tillåter, att desamma få i säljarens vård kvarbliva, att vad han tillhandlat sig skall fredas från utmätning för säljarens skuld och i händelse av dennes konkurs från boets tillgångar avskiljas, upprätte skriftlig avhandling om köpet med förteckning å de köpta persedlarna och vittnens underskrift. Han skall inom en vecka därefter i *tidning med spridning* inom den ort, där säljaren bor, låta införa kungörelse om avhandlingen med uppgift om säljarens och köparens namn och yrken, dagen då köpeavhandlingen blivit uppgjord samt köpeskillingens belopp. Avhandlingen jämte bevis om

[1] Senaste lydelse 1970:442.

Föreslagen lydelse

1 §[1] Vill den, som tillhandlar sig lösören och tillåter, att desamma få i säljarens vård kvarbliva, att vad han tillhandlat sig skall fredas från utmätning för säljarens skuld och i händelse av dennes konkurs från boets tillgångar avskiljas, upprätte skriftlig avhandling om köpet med förteckning å de köpta persedlarna och vittnens underskrift. Han skall inom en vecka därefter i *ortstidning* inom den ort, där säljaren bor, låta införa kungörelse om avhandlingen med uppgift om säljarens och köparens namn och yrken, dagen då köpeavhandlingen blivit uppgjord samt köpeskillingens belopp. Avhandlingen jämte bevis om att kungörel-

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
att kungörelsen införts i *tidning* skall dels inom åtta dagar från den dag då kungörelsen skedde uppvisas för kronofogdemyndigheten i den ort där egendomen finnes, och i bestyrkt avskrift tillställas myndigheten, dels inom en månad från samma dag företes inför tingsrätten i orten till intagande i dess protokoll.	sen införts i *ortstidning* skall dels inom åtta dagar från den dag då kungörelsen skedde uppvisas för kronofogdemyndigheten i den ort där egendomen finnes, och i bestyrkt avskrift tillställas myndigheten, dels inom en månad från samma dag företes inför tingsrätten i orten till intagande i dess protokoll.
2 §[2] *Tingsrätt bör genast hos sig, till allmänhetens kännedom, angående* uppvisade och inprotokollerade köpeavhandlingar, *offentligen anslå kungörelser av enahanda innehåll, som ovan nämnt är.*	2 §[2] *Tingsrätten för förteckning över* uppvisade och inprotokollerade köpeavhandlingar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1978.

Bestämmelserna i 1 § i sin äldre lydelse gäller fortfarande i fråga om kungörande som har beslutats eller börjat verkställas före ikraftträdandet.

Köpeavhandling, om vilken kungörelse finnes anslagen vid utgången av december 1977, skall införas i förteckning som sägs i 2 §, varefter kungörelsen får nedtagas.[3]

[2] Senaste lydelse 1970:442.
[3] Enligt propositionens förslag vid utgången av juni 1977.

21 Förslag till Lag om ändring i förordningen (1862:10 s. 1) om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer

Härigenom föreskrives att 11 § förordningen (1862:10 s. 1) om tioårig preskription och om kallelse å okända borgenärer[1] skall ha nedan angivna lydelse:

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
11 §[2] Då kallelse är så sökt, som i 9 § sägs; utfärde rätten offentlig	11 §[2] Då kallelse är så sökt, som i 9 § sägs; utfärde rätten offentlig

[1] I propositionen hade lagens rubrik den lydelse som föreslogs i prop. 1976/77:5. Denna prop. har numera avslagits av riksdagen (LU 1976/77:24, rskr 1976/77:216).
[2] Senaste lydelse 1964:327.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
stämning å okända borgenärer att sist å viss dag, sedan sex månader förflutit, giva sina fordringar skriftligen eller muntligen an. Stämningen varde *i rättens kansli anslagen sex månader före inställelsedagen och i allmänna tidningarna kungjord tre gånger, första gången fem och tredje gången sist två månader innan den dag inträffar.* Utmätningsmannen i orten och alla inländska borgenärer, som å den i 9 § omförmälda förteckning upptagna äro, skola om stämningen särskilt underrättas; och foge rätten anstalt, att sådan underrättelse varder, minst en månad före inställelsedagen, dem meddelad.	stämning å okända borgenärer att sist å viss dag, sedan sex månader förflutit, giva sina fordringar skriftligen eller muntligen an. Stämningen varde *skyndsamt* kungjord *i Post- och Inrikes Tidningar.* Utmätningsmannen i orten och alla inländska borgenärer, som å den i 9 § omförmälda förteckning upptagna äro, skola om stämningen särskilt underrättas; och foge rätten anstalt, att sådan underrättelse varder, minst en månad före inställelsedagen, dem meddelad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1978.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om kungörande som har beslutats eller börjat verkställas före ikraftträdandet.

29 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1907:15 s. 1) angående avlösning av avgäld från avsöndrad lägenhet

Härigenom föreskrives att 6 § lagen (1907:15 s. 1) angående avlösning av avgäld för avsöndrad lägenhet[1] skall upphöra att gälla vid utgången av december 1977.[2]

[1] Senaste lydelse av 6 § 1917:276.

[2] Enligt propositionens förslag vid utgången av juni 1977.

54 Förslag till
Lag om ändring i förordningen (1940:910) angående yrkesmässig automobiltrafik m. m.

Härigenom föreskrives att 9 § 1 mom., 15 § och 44 § 2 mom. förordningen (1940:910) angående yrkesmässig automobiltrafik m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
9 § *1 mom.*[1] Över ansökan om sådant tillstånd till beställningstrafik, som det ankommer på länsstyrelse att bevilja, skall länsstyrelsen höra polismyndigheten i den ort, varest automobil, som kommer att användas i trafiken, avses skola hava sin stationsort, samt genom tillkännagivande i *på förhand bestämd tidning* bereda trafikföretag, sammanslutningar av utövare av yrkesmässig trafik samt andra inom länet, vilka ärendet kan angå, tillfälle att yttra sig. *Kostnaderna för nämnda tillkännagivande skola gäldas av sökanden.*	9 § *1 mom.*[1] Över ansökan om sådant tillstånd till beställningstrafik, som det ankommer på länsstyrelse att bevilja, skall länsstyrelsen höra polismyndigheten i den ort, varest automobil, som kommer att användas i trafiken, avses skola hava sin stationsort, samt genom tillkännagivande i *ortstidning* bereda trafikföretag, sammanslutningar av utövare av yrkesmässig trafik samt andra inom länet, vilka ärendet kan angå, tillfälle att yttra sig.

15 §[2]

Har transportnämnden bestämt särskilt lokalområde, skall underrättelse därom tillställas länsstyrelse som beslutet angår.

Har länsstyrelse meddelat tillstånd till linjetrafik eller turisttrafik, skall avskrift av beslutet sändas till polismyndighet som länsstyrelsen finner böra underättas om tillståndet samt, om trafiken berör även annat län, länsstyrelsen i det länet.

Avskrift av beslut, varigenom länsstyrelse meddelat tillstånd till beställningstrafik, skall sändas till polismyndighet å stationsorten, och, om det för trafiken angivna lokalområdet är beläget även i annat län, länsstyrelsen i det länet.

Har trafiknämnd meddelat beslut om trafiktillstånd, skall avskrift av beslutet sändas till länsstyrelsen. Avskrift av beslut som regeringen meddelat enligt 5 § sjätte stycket tillställes vederbörande länsstyrelse och trafiknämnd.

Vad sålunda är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om beslut om ändring i trafiktillstånd.

Om *anslag* av beslut, varom i denna paragraf sägs, stadgas i 44 §.	Om *kungörande* av beslut, varom i denna paragraf sägs, stadgas i 44 §.
44 § *2 mom.*[3] Beslut som avses i 1 mom. *samt länsrätts och kammarrätts beslut enligt förordningen* skola, med nedan angivna undantag, gälla utan hinder av besvär.	44 § *2 mom.*[3] Beslut som avses i 1 mom. skola, med nedan angivna undantag, gälla utan hinder av besvär.

[1] Senaste lydelse 1950:609.
[2] Senaste lydelse 1977:251 (prop. 1976/77:70, TU 1976/77:21, rskr 1976/77:233).
[3] Senaste lydelse 1972:593 (jfr 1972:605).

Nuvarande lydelse

Beslut, som innefattar trafiktillstånd eller tillstånd att bedriva uthyrningsrörelse eller transportförmedling, vare, där ej på grund av särskilda skäl i tillståndet annorlunda förordnats, icke gällande, förrän beslutet vunnit laga kraft eller, där besvär däremot anförts, beslutet blivit slutligen fastställt. Tiden för anförande av besvär över dylikt beslut och över beslut om indelning i lokalområden eller om bestämmande av särskilt lokalområde skall räknas från den dag, då beslutet tillkännagivits genom *anslag i vederbörande myndighets lokal. Sådant tillkännagivande bör ske inom fem dagar från beslutets dag.*

Föreslagen lydelse

Beslut, som innefattar trafiktillstånd eller tillstånd att bedriva uthyrningsrörelse eller transportförmedling, vare, där ej på grund av särskilda skäl i tillståndet annorlunda förordnats, icke gällande, förrän beslutet vunnit laga kraft eller, där besvär däremot anförts, beslutet blivit slutligen fastställt. Tiden för anförande av besvär över dylikt beslut och över beslut om indelning i lokalområden eller om bestämmande av särskilt lokalområde skall räknas från den dag, då beslutet tillkännagivits genom *kungörelse i ortstidning.*

Beslut om återkallelse eller indragning på viss tid av trafiktillstånd eller annat tillstånd, som ovan sagts, vare ej gällande förrän den, som avses med beslutet, därav erhållit del.

I beslut, som innefattar återkallelse av trafiktillstånd enligt 19 § 2 mom. samt nytt trafiktillstånd, skall angivas viss tidpunkt från vilken återkallelsen och det nya tillståndet skola gälla. Tillståndsmyndigheten får på begäran av part ändra tidigare fastställd tidpunkt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1978.

Bestämmelserna i 9 § 1 mom. och 15 § i sin äldre lydelse gäller fortfarande i fråga om kungörande som har beslutats eller börjat verkställas före ikraftträdandet.

Bestämmelserna i 44 § 2 mom. i sin äldre lydelse gäller fortfarande i fråga om kungörande av och talan mot beslut som har fattats före ikraftträdandet.

Lagutskottets yttrande

Bilaga 2

1976/77: 1 y

över propositionen 1976/77: 63 Effektivare kungörande i mål och ärenden m. m.

Till konstitutionsutskottet

Sedan konstitutionsutskottet berett lagutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen 1976/77: 63 om effektivare kungörande i mål och ärenden m. m., jämte eventuella följdmotioner, såvitt gäller lagförslag inom utskottets område, får lagutskottet anföra följande.

I propositionen läggs fram förslag till en central kungörandelag med vissa allmänna bestämmelser om hur kungörande skall gå till. Den nya lagen föreslås bli tillämplig när beslut eller annan åtgärd enligt föreskrift i lag eller annan författning skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar, ortstidning eller på myndighets anslagstavla. I fråga om kungörande i ortstidning slås i lagen fast att kungörelsen skall införas i alla lokala dagstidningar som har en spridning av någon betydenhet bland dem inom orten till vilka kungörelsen riktar sig (3 §). Som ett led i syftet att effektivisera kungörandet föreslås vidare (4 §) att den som kungör skall ha möjlighet att göra detta även i annan form eller i större utsträckning än den föreskrivna. I specialmotiveringen till 4 § framhålls att tillämpningen av regeln om stödjande kungörande är av stor betydelse för kungörandets effektivitet och att den inte bör underlåtas utan starka skäl. Förslaget till kungörandelag föranleder ändring i ett flertal lagar på olika områden.

Lagutskottet vill här särskilt beröra vissa ändringar, som föreslås i ett flertal associationsrättsliga lagar och som rör kungörandet av uppgifter om bedrivande av näringsverksamhet. Enligt gällande rätt måste juridisk person som driver näringsverksamhet i allmänhet registreras. Registrering kan också ske av enskild näringsidkare. Register för olika slag av associationer och för enskilda näringsidkare förs hos skilda myndigheter. Utskottet hänvisar till den sammanställning över registreringsmyndigheter som intagits i propositionen (s. 203). Uppgifter ur samtliga register kungörs i Post- och Inrikes Tidningar. Uppgifter ur register för ekonomiska föreningar, sparbanksregistret, jordbrukskasseregistret, sambruksföreningsregistret och handelsregister (register för enskilda näringsidkare och handelsbolag) kungörs också i ortstidning. Valet av ortstidning är reglerat på olika sätt för skilda register.

I propositionen föreslås som en enhetlig lösning för hela det aktuella lagstiftningsområdet att ett aktivt kungörande i Post- och Inrikes Tidningar bibehålls vid sidan av det passiva kungörandet genom införing i register men att obligatoriskt kungörande i ortstidning slopas.

Frågan om kungörande av uppgifter om förenings- och handelsregistren tas upp i motionen 1976/77: 1388. Motionärerna framhåller att det är angeläget att slopandet av det obligatoriska ortstidningskungörandet kompenseras med andra insatser för att sprida information om viktigare förändringar i registren. Enligt motionärerna bör nämnden för samhällsinformation (NSI) ges i uppdrag att utforma anvisningar för en stödjande information i ortstidningarna. Motionärerna förordar att kostnaderna för en sådan information skall täckas av statsmedel.

Utskottet konstaterar till en början att inom det nu aktuella rättsområdet ryms vitt skilda företagsformer från företag med verksamhet och intresseområde som innesluter hela landet till mycket små företag med uteslutande lokal karaktär. Inom samma företagsform återfinns företag av mycket olika omfattning. Såsom framhålls i propositionen ter det sig angeläget och naturligt att officiella uppgifter om företag av olika former skall stå att finna på så långt möjligt likartat sätt. Kungörandet av uppgifter ur de olika registren bör därför ske i enhetliga former.

Avnämarna av ifrågavarande kungörelseannonsering är i första hand personer vilkas ekonomiska intressen vid något tillfälle berörs av företaget och som kan bedömas visa informationssökande aktivitet. Denna målgrupp kan enligt utskottets mening ges en erforderlig information genom kungörande i Post- och Inrikes Tidningar i dess planerade, mer lättillgängliga utformning. Med hänsyn härtill vill utskottet inte motsätta sig förslaget om att slopa den obligatoriska ortstidningsannonseringen.

Som framhålls av några remissinstanser har registeruppgiften också i vissa fall lokalt och regionalt nyhetsvärde, t. ex. för belysande av utvecklingen inom näringsliv och arbetsmarknad. Även ett sådant mera allmänt intresse skulle emellertid enligt departementschefens mening bli tillgodosett genom propositionens förslag. Departementschefen framhåller att det i denna vidare intressentgrupp kan förväntas finnas en viss grad av informationssökande aktivitet, som kan inriktas på Post- och Inrikes Tidningar. Han hänvisar också till möjligheten att utnyttja stödjande kungörande för tillgodoseende av de lokala intressena.

Utskottet vill för sin del framhålla att den ortstidningsannonsering som i dag sker av vissa registeruppgifter ofta möts av stort intresse på lokalt håll. Enligt utskottets mening kan man dock knappast förvänta att finna någon särskild informationssökande aktivitet hos denna vida intressentgrupp. I varje fall kan det inte vara realistiskt att anta att de avnämare det här är fråga om skulle ta del av kungörelser i Post- och Inrikes Tidningar. Utskottet vill därför starkt stryka under vikten av att registermyndigheterna utnyttjar möjligheten att genom stödjande kungörande i ortstidning sprida registeruppgifter som kan bedömas ha lokalt och regionalt intresse. Sådant stödjande kungörande bör kunna ske också i fall där i dag någon ortstidningsannonsering inte förekommer, t. ex.

när det gäller uppgifter om aktiebolag vars verksamhet har lokal karaktär.

I propositionen anförs att det i NSI:s uppgifter bör ingå bl. a. att tillhandahålla spridningsuppgifter i fråga om ortstidningar och att lämna mera allmän information till stöd för myndigheters och enskildas hantering av kungörandefrågor. Det framhålls att det också i andra hänseenden kan visa sig behövligt med generella anvisningar. Enligt utskottets mening bör, såsom motionärerna förordat, NSI utforma anvisningar även för ortstidningsannonsering av registeruppgifter. Beträffande motionärernas förslag om täckandet av kostnaderna för stödjande kungörande ankommer det inte på utskottet att uttala sig härom.

När det gäller övriga i propositionen framlagda lagförslag inom utskottets beredningsområde vill utskottet endast erinra om att det under p. 21 upptagna lagförslaget har den rubrik som föreslagits i propositionen 1976/77: 5. Denna proposition, som innehåller förslag till ny preskriptionslagstiftning, är f. n. under behandling i utskottet. Om behandlingen inte avslutats, när konstitutionsutskottet tar slutlig ställning till lagförslaget under p. 21, bör detta lagförslags rubrik ges nu gällande lydelse.

Stockholm den 23 mars 1977

På lagutskottets vägnar
IVAN SVANSTRÖM

Närvarande: herrar Svanström (c), Andersson i Södertälje (s), Olsson i Timrå (s), fru Nilsson i Sunne (s), herrar Ekinge (fp)*, Andersson i Gamleby (s), Olsson i Sundsvall (c)*, fru Lindquist (m), herr Konradsson (s), fru Fredgardh (c), herr Andréasson (s), fru Karlsson (c), fru Andersson i Täby (c), herrar Silfverstrand (s) och Ollén (m)*.

* Ej närvarande vid yttrandets justering.